

Oslo Internasjonale Sjømannshjem 100 år

1892 – 1992

*Oslo Internasjonale
Sjømannshjem*

Stiftet 1. februar 1892

*Historisk beretning
ved
Arne Hartmark*

Innhold

	Side
Sjømannshjemmet i Norges hovedstad	5
Første sjømannshjem etableres	12
Bygging av nytt sjømannshjem	16
Drift og administrasjon	28
Bestyrerskifte	31
Rederforbundet interessert i tomten	33
Rikelig kapasitet	37
Tysk okkupasjon	40
Etterkrigstiden	41
Formenn gjennom 100 år	42
Bestyrere	47
Etablert som stiftelse	49
Lover for Oslo Internasjonale Sjømannshjem	53
Retningslinjer for styret i Oslo Internasjonale Sjømannshjem	57
Styremedlemmer 1892 – 1992	59

FORSIDEFOTO:

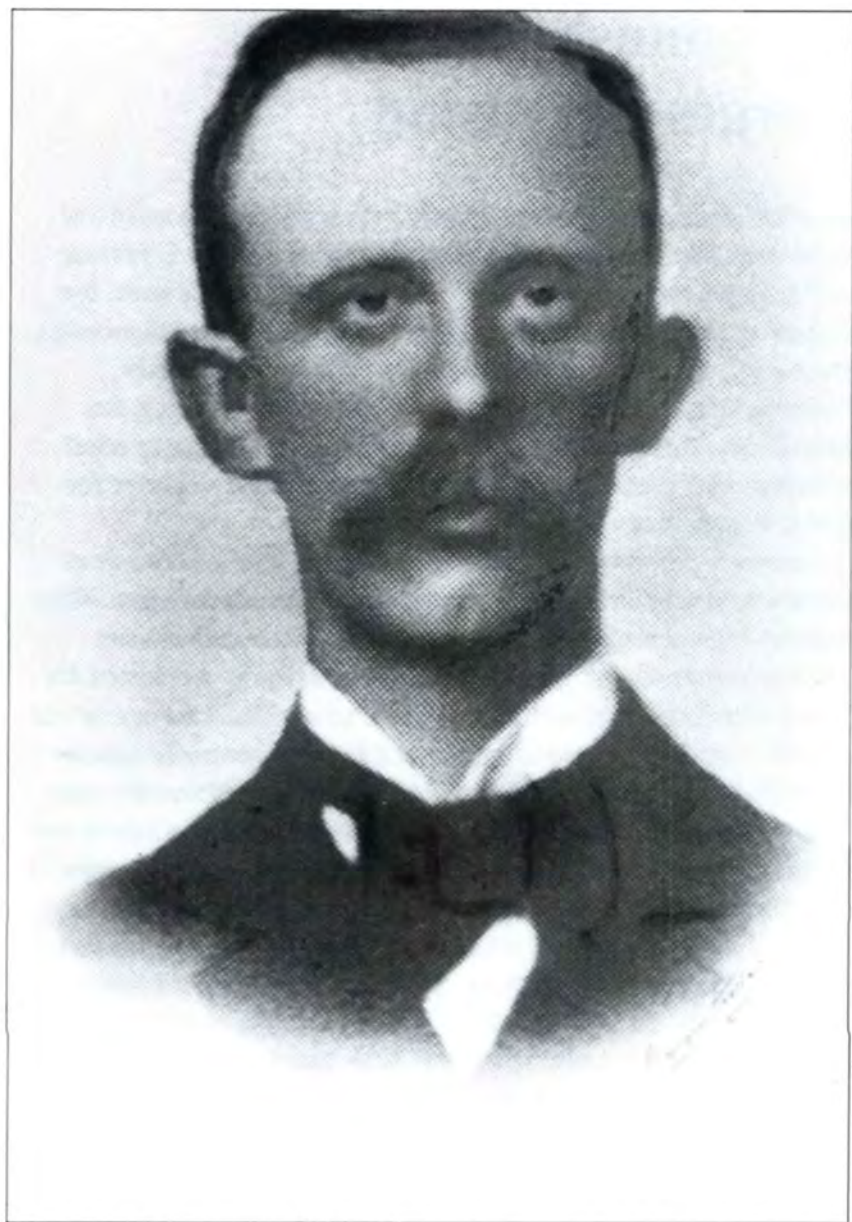
Oslo Internasjonale Sjømannshjem holder til i en staselig bygning ved hjørnet av Tollbugaten og Fred. Olsens gate, i et attraktivt forretningsstrøk og med ærverdige Oslo Børs som nærmeste nabo.

Sjømannshjemmet i Norges hovedstad

Oslo Internasjonale Sjømannshjem hvis opprinnelige navn var Kristiania Sjømandshjem (Internationale), ble stiftet 1. februar 1892. Sjømannshjemmet i Oslo vil med andre ord ha nådd den hederskronede alder, 100 år, 1. februar 1992. Dette skal selvsagt markeres, men i stil med tradisjonene, i beskjedne former. Naturlig i denne forbindelse blir den skriftlige beretning om sjømannshjemmets virksomhet de forløpne hundre år, et sekel som rommer så mange og til dels dramatiske begivenheter for norsk skipsfart og dens sjømansstand...

Sjømannshjemmene, vel særlig de i fremmede havner, er et gammelt og livsviktig begrep innenfor skipsfartsnæringen. Man kan vel våge den påstanden at sjømannshjemmene har vært viktige livsnerver for sjømannsstandens eksistens og derved for norsk skipsfart gjennom trange og lukrative tider. I mange år var det nær forbindelse med utvandremiljøene i fremmede havner, og også deres sterke forankring i den kirkelige virksomhet som de norske sjømannshjem var utsprunget fra. Gjennom tidene var det en intim kontakt mellom norsk sjøfart og norsk emigrasjon. I de store havnebyer, eksempelvis i New York, kom sjøfolk fra båtene i nær kontakt med utvandremiljøer av norsk opprinnelse som verdensbyen var så rik på. Sjømannshjem i amerikanske havnebyer ble en viktig kilde til å skaffe dyktige sjøfolk til skipene i en brytningstid for norsk skipsfart da hjemreiserettigheter for sjøfolk var et ukjent begrep, og da hyrene var så lave at de langt fra dekket hjemreiseomkostninger ved avmønstring fra norske skip.

Sjømannshjemmet for New York havn, beliggende i den "norske" delen av Brooklyn, hadde mange års virksomhet bak

Martin Rosendahl, stifter og bestyrer 1892 – 1907.

seg da Kristiania Internationale Sjømandshjem ble etablert. Som norske sjømannshjem i fremmede havner, hadde hjemmet i Brooklyn religiøs forankring, men det var opp gjennom årene mest bestyrt av norske skipsførere som var gått i land. I 1880-årene var således hjemmet bestyrt av Magnus Andersen, Norges første legendariske, men omstridte sjøfartsdirektør.

Men om ham fortelles det at han kom på kollisjonskurs med det kirkelige innvandremiljø i byen. Ikke at Magnus Andersen var mindre gudfryktig enn folk flest, men fordi han ikke kunne få seg til å lede bordbønnen når sultne hyresøkende norske sjøfolk av og til ble traktert med et måltid mat på hjemmet. Bordbønn under slike forhold smakte av hykleri, mente Magnus Andersen, og han kom på kant med det lokale presteskapet for det. Det sies at Magnus Andersen satte sin stilling inn på det og vant til slutt.

I hjemlige havner var behovet for opprettelse av sjømannshjem ikke like følbart, men i de havnene der skipene var avhengig av sjømannsrekruttering fra distriktene, meldte behovet for rimelige innkvarteringsmuligheter seg. Sjømannshjem ble løsningen. Slike hjem med rimelige innlosjeringsmuligheter ble opprettet i mange havner, som regel på initiativ av kirkelige institusjoner. Dette skjedde så omsider også i daværende Kristiania.

Det er noe uklart, og ikke protokollert, hvorledes arbeidet kom i gang, men hjemmets bestyrer, eller forstander som det het den gang, metodistprest Martin Rosendahl, av svensk avstamning, omtales i den første styreprotokollen som en initiativtaker til hjemmets opprettelse. Han skal også de første årene ha drevet losjivirksomhet for sjøfolk i noen små leide lokaler i en gård på Jernbanetorvet. I det selvbestaltede styret som stiftet institusjonen 1. februar 1892, og som vedtok statutter for sjømannshjemmets fremtidige drift, var det visstnok ingen trossfeller av Rosendahl med, men som stifter og forstander ble han innvalgt som fast styremedlem.

Ved starten 1. februar 1892 fremsto altså Kristiania Sjømandshjem som en papirinstitution, uten eierskap av et hus med innlosjeringsmuligheter. Foruten stifteren besto "direktionen" av noe så høyt på strå som en hoffmarskalk, nemlig Theodor Frølich, dessuten av grossererne Richard Andword og H.M. Henriksen. Viktig grunn til at Frølich kom med var det faktum at den siste unionskongen, Oscar II, viste sterk interesse for å etablere et sjømannshjem i hovedstaden som kunne benyttes av både norske og svenske sjøfolk.

På det konstituerende møte ble det vedtatt et "reglement" på 11 paragrafer som ble protokollert og undertegnet av de nevnte personer. "Reglementet", som vel i moderne sprogform blir kalt vedtekter, hadde følgende ordlyd:

§ 1:

Kristiania Internationale Sjømandshjem er grundet ved indsamling av frivillige Gaver i Øiemed at skaffe Sjømænd, mot en billig Afgift, Kost og Logi under deres Opphold i Kristiania, at modtage til Forvaltning og gjøre rentebærende, eller efter Anvisning, til Vedkommende oversende deres Penge, endvidere, saa langt Midlerne tillader, at hjælpe forliste Sjømænd.

§ 2:

Sjømandshjemmet vil staa paa kristelig Grund, men aldeles usekterisk.

§ 3:

Hjemmet skal stå under overbestyrelse af en Direktion, bestaaende af fire Medlemmer, der har at vaage over, at Hjemmets hensigt paa bedste maade fremmes, at fastsætte de ordensræglér, som findes hensigtsmæssigt for de i Hjemmet boende, samt paa bedste Maade varetage Hjemmets interesser.

§ 4:

Af Direktionen, som er indtraadd paa anmodning af Hjemmets stifter, udgaar et hvert aar, i de tre første aar ifølge loddtrækning, senere efter tur. Fratraadt Medlem kan gjenvelges. Første Gang – i 1898 ved aarsmødet – vælges nyt Medlem for det fratraadde af Hjemmets Ombud (blot de har stemmerett, som tre paa hinanden følgende aar har samlet og indsendt 50 – femti – Kroner pr. aar) af Hjemmets Understøttelsesforening "Redningsvesten". (Stemmeret har de, som i tre Kalenderaar har arbeidet og vist interesse for Hjemmet), og tredje aar vælges det nye Medlem af Direktionen selv. Hjemmets stifter er selvskrevet Medlem av Direktionen.

§ 5:

Direktionen vælges af sin Midte Ordfører, Viseordfører, Sekretær og Kasserer.

§ 6:

Direktionen skal bestaa af en Skibsreder og andre for Sagen Interesserede samt om muligt Chefen for H.M. Kongens norske Hofforvaltning.

§ 7:

Hvis H.M. Kongen naadigst stiller sig som Hjemmets Beskytter, har han ret til at tilforordne, foruden de før angivne, tillige 2 – to – Direktionsmedlemmer, samt til at udnævne Ordfører, hvilke efter tur afgaar efter tre aar, hvis de ikke paany af H.M. Kongen udnævnes.

§ 8:

Hjemmets Regnskaber, som slutter den 1. September, gjennengåes hvert aar, samt i December af 2 – to – Revisorer, der velges en af Direktionen og en af Hjemmets Forstander.

Hoffsjef Th. Frølich, første direksjonsformann, 1896 – 1904.

§ 9:

Hjemmets Forstander er nu M. Rosendahl, men efter hans Resignation, vælges Forstanderen af Direktionen. I Forstanderens fravær bestyres Hjemmet af en af ham indkalte.

§ 10:

Ved at Stemmegivning gjælder enkelt Flertall undtagen i Spørgsmaal om Forandring af disse Statutter, da mindst tre Fjerdedele af Stemmene maa afgives for Forslaget, maa være indleveret til Direktionen mindst seks Maaneder før Aarsmødet, der holdes aarligen i Januar.

§ 11:

Skulle Hjemmet, som følge af utilstrækkelig bistand, indtægter eller andre mulige aarsager, blive sat ud af Stand til at fortsætte sin Virksomhet, tilfalder dets Aktiver Virksomheten blandt Sjømænd paa de Stæder hvor Midlene er samlede. Paragrafene 2, 3, 4, 10, 11 maa ikke forandres.

Kristiania, den 1. Februar 1892

Theodor Frølich,

Richard Andword

C.M. Henriksen

M. Rosendahl

har under 1ste September 1892 vedtaget dette Reglement.

Bestemmelsen i reglementets § 2 om at sjømannshjemmet skal stå på kirkelig grunn er jo tradisjonell for drift av norske sjømannshjem, mens forbeholdet om nektet adgang til sekterisk virksomhet kan være myntet på metodistpresten Rosendahl som fratas eventuell mulighet for å drive påvirkning for sin tro blandt losjerende sjøfolk.

Første sjømannshjem etableres

Kristiania Sjømandshjem eksisterte som en papirinstitusjon de tre første årene fra stiftelsesdagen 1. februar 1892 og førte tilsynelatende en anonym tilværelse. Det ble ikke desto mindre arbeidet i kulissene med å skaffe kapital til en senere etablering av et fysisk sjømannshjem. Man oppnådde blant annet den store oppmuntringen at det ble vist stor positiv interesse fra selveste slottet for å sette planen om å etablere rimelig losjitetjeneste for sjøfolk ut i livet. Av Kong Oscar II ble det også i denne perioden donert 10.000 kroner til hjemmet, og han var åpenbart den drivende kraft ved å reise kapital. 10.000 kroner var jo mange penger før århundreskiftet.

Det synes imidlertid å ha vært liten innsamlingsvirksomhet blant direksjonens deltagere i disse årene. I hvert fall er ikke noe direksjonsmøte protokollert i tidsrommet mellom stiftelsesdagen og 5. september 1895. Etter anmodning av Sjømannshjemets stifter ble direksjonen på denne dagen kalt sammen, og de fire førnevnte direksjonsmedlemmer bekrefter i direksjonens offisielle protokoll sine respektive ansvar som medlemmer av den tre år tidligere selvbestaltede direksjon. Samtidig ble hoffmarskalk Frølich valgt til formann, og grosserer Andword til viseformann for direksjonen. Det var i mellomtiden innkommet en del kapital ved donasjoner, foruten den generøse gaven fra Kong Oscar II. Forstander Rosendahl fikk en travel tid med å se seg om etter et passende sted å etablere et losjihjem. Bestrebelsene på å reise kapital skjøt fart nå, og dette resulterte i sammenkalling av et direksjonsmøte 5. september 1895 der beslutning ble fattet om å disponere 55.000 kroner til innkjøp av gården Nedre Vollgate nr. 1 som var på markedet for salg. Forstanderen Rosendahl fikk bemyndigelse til å realisere kjøpet. Det ble opplyst at lokalet

ville bli klar for innflytting i april 1897, og en slik tidsplan ble godkjent av direksjonen.

Neste direksjonsmøte fant, ifølge direksjonsprotokollen, sted 13. april 1897 der forstander Rosendahl anmodet direksjonen om utkast til Reglement for forvaltning av disponible midler. I denne forbindelse ble Hjemmets regnskap fra 1. august 1895 til 1. september 1896 fremlagt, og det viste at institusjonens økonomi var løfterik nok for etableringen av et sjømannshjem med rimelige losjeringsmuligheter.

De nødvendige formaliteter, blant annet med byens myndigheter, ble i den etterfølgende tid bragt i orden, og forstander Rosendahl ble bemyndiget til innkjøp av møblene som var nødvendige for hjemmets fremtidige drift. I mellomtiden var en del gaver og donasjoner strømmet inn, og selv om det her var snakk om små beløp, etter våre dagers pengeverdi, bidro gavene til å skape optimistisk tro på drift av det etablerte sjømannshjemmet i overensstemmelse med intensjonene.

Det gjensto imidlertid en god del "red tape" og byråkratiske problemer med byens myndigheter før Sjømannshjemmet kom i den virksomhet som var tiltenkt, nemlig som et rimelig sted å bo for hyresøkende sjømenn. Det er heller ikke protokollført dato når etableringen av hjemmet som losjested for sjøfolk har funnet sted og når de første sjøfolk ble innlosjert.

Protokolleringen fra denne første etableringsfasen er noe uoversiktlig, for å si det mildt. Det er imidlertid på det rene at det bodde sjøfolk på hjemmet i Nedre Vollgate i april 1897. Innklebet i direksjonsprotokollen finnes nemlig et utklipp fra avisen "Socialdemokraten" som er undertegnet av 13 underordnede sjøfolk. Innlegget er et varmt forsvar av driften ved Kristiania Sjømandshjem og den behandlingen de hadde fått som losjerende der. Det varme forsvarsskriftet er en imøtegåelse av en sur kritikk, fremkommet på et møte i Kristiania Arbeidersamfund mot forstanderen på hjemmet og for behandlingen noen hevdes å ha

fått som losjerende på hjemmet, med påstand blant annet om diskriminering av norske sjøfolk til fordel for utlendinger. De tretten sjøfolkene tilbakeviser de fremsatte påstander i Kristiania Arbeidersamfund som løgnaktige og ondsinnede og gir full honnør til hjemmet, forstanderen og betjening for god behandling ved hjemmet.

Selvfølgelig er det umulig så mange år senere å vurdere sannhetsinnholdet av de fremsatte klager og det etterfølgende forsvar, men Kristiania Arbeidersamfund var jo på den tiden nokså radikalt i sine synspunkter, mens underordnede hyresøkende sjøfolk vel ikke var bortskjemte av vennlig behandling. De tretten sjøfolkene har jo undertegnet forsvarsskriftet med fulle navn, og dertil erklært at de har skrevet under på "ære og samvittighet", og dessuten er forsvarsskriftet "paraferet" av en tidligere kontorfullmektig ved sjømannshjemmet. Det hjelper vel på sannhetsgehalten. På styremøte 27. april 1897 ble det også fastsatt kvoteordning for fordeling av norske og svenske losjerende sjøfolk og dessuten opprettet et hjelpefond for skibbrudne "av norsk og svensk nasjonalitet".

På direksjonsmøte 23. mai 1898 ble en fremtidig utvidelse av sjømannshjemmet diskutert, og det ble opplyst at mulighetene for kjøp av nabogården Raadhusgaden 25 var en aktuell løsning. Det ble da bestemt å gi et bud på 107.000 kroner for kjøp av Raadhusgaden 25, og finansieringsmulighetene, ved blant annet å oppta lån ble drøftet. Samtidig aksepterte direktionen et tilbud fra kommunen om å stille en del plasser til disposisjon for innkvartering av skoleelever. Det ble også fastsatt pris på 20 kroner pr. døgn i kost og losji for disse elevene i skoletiden. Ordningen ga sjømannshjemmet helt nødvendige inntjeningsmuligheter, utenom de tradisjonelle inntekter ved underbringelse av sjøfolk.

Å få hensiktsmessig adkomst til sjømannshjemmet, etter at eiendommen Raadhusgaden 25 var ervervet, ble et problem. Dette ble løst ved at Kristiania Sjømandshjem fikk kommunens

*Grosserer Rich. Antword, frem-
treddende medlem av det første
styret.*

tillatelse til å bygge en tunnel fra Raadshusgaden der denne svinger ned mot den nåværende Rådhusplassen, til det høyereliggende platå der nåværende Redernes Hus befinner seg. Dette ga muligheter for inngang til nyervervede Raadshusgaden 25 og nabobygningen Nedre Vollgade 1. Denne inngangen var for underordnede sjøfolk. Offiserer hadde inngang til sjømannshjemmet på et høyere plan, d.v.s. ved hovedinngangen til bygningen. Dette symboliserer jo datidens sosiale klasseskilte mellom offiserer og mannskaper i den norske handelsflåte.

Utgraving og bygging av en tunnel var en stor sak i de dager, og den ble kostbar. Sjømandshjemmet måtte også fraskrive seg eierrett til tunnelen, på vegne av seg selv og etterfølgende eiere av sjømandshjemmet. Direksjonen måtte også forplikte seg til, for egen regning, å fjerne tunnelen om kommunen skulle forlange det.

Sjømandshjemmet fikk imidlertid kommunens tillatelse til å plassere et kjenningsmerke over inngangen til tunnelen. Dette kjenningsmerket ble et kunstferdig skipsanker, uthugget i muren over tunnelen.

Rådhus-tunnelen ble aldri fjernet, men som passasje til bygningen på det høyereliggende plan over, eksisterer tunnelen ikke lenger. Den brukes nå som lagerhall, og inngangen er stengt med

en stor upersonlig port som det meste av tiden er lukket. Litt interessant, og litt nostalgisk, er det imidlertid at Sjømandshjemmets gamle "kjenningsmerke", fremdeles pryder tunnelinngangen. Ankermerket, som er så kunstferdig innhugget i muren over den eksisterende port, har ikke tatt skade av tidens tann, men få av de forbigående legger nok merke til ankeret, og enda færre forbinder vel kjenningsmerket med Kristiania Sjømandshjem.

Bygging av nytt sjømannshjem

Et meget viktig styremøte fant sted 29. mars 1899. Det sterke kommersielle oppsvinget rundt århundreskiftet i Norge og på mange andre områder, i særlig grad kulturelt, hadde fått betydelig og positiv innvirkning på aktivitetene i Kristiania. Blandt annet foregikk en eksplosjonsartet tilstrømning av skip og sjøfolk som fikk stor betydning for Kristiania Sjømandshjem og den virksomhet som ble ivarettatt av hjemmet. Det var derfor åpenbart at innkvarteringsbehovet for sjøfolk var vokst langt ut over den opprinnelige ramme.

Etter moden overveielse og inngående undersøkelser ble det av direksjonen, på møte 29. mars 1899, vedtatt å rive ned gården Raadhusgaden 26, på hjørnet av Øvre Vollgate og Raadhusgaden, og på den disponible tomten etter nedrivning, bygge en større gård med moderne fasiliteter for et hensiktsmessig sjømannshjem. Da man imidlertid ennå manglet en vesentlig del av den kapital som et slikt prosjekt ville kreve, fant Direksjonen det nødvendig å henvende seg til allmenheten med anmodning om støtte. Det ble i den forbindelse understreket den betydning som ledende sjøfartsby Kristiania hadde oppnådd, og den betydning det hadde fått å bemanne norske båter med dyktige norske sjøfolk som var avhengig av tidsmessige innkvarteringsmuligheter

under påvente av hyre på norske skip. Man appellerte spesielt til de kretser der sjøfolks betydning for den oppstående velferd blant folk var kjent. Direksjonen pekte på at H.M. Kong Oscar II allerede hadde gått i spissen ved doneringen av et større beløp, øremerket dette formålet.

Straks etter dette historiske møtet, ble nedrivningen av den eksisterende gård satt i gang, og det ble samtidig igangsatt nødvendig arbeid i tunnelen som skulle gi hensiktsmessige inngangsmuligheter til det nye sjømannshjemmet.

Ved møte i direksjonen 8. desember 1899 ble det fremlagt et overslag av forventede inntekter og utgifter i forbindelse med byggeprosjektet Raadhusgaden 25. Det fremgår av dette at gårdens oppførelse kalkuleres til 200.000 kroner som skulle dekkes av byggefond og basar, som på den tiden var en populær inntektskilde, med 20.000 kroner, og videre bidrag på 25.000 kroner, til sammen 45.000. Resten, kr. 155.000 skulle dekkes ved lån med fem prosent rente hvorved de årlige renteutgifter ville beløpe seg til 7.750 kroner. Det var opptatt lån i Nedre Vollgaten med renteutgifter på 750 kroner pr. år, delvis dekket ved husleie i to kjellere og kontorleiligheter på tilsammen 5.500 kroner, hvorved det fremgikk at resterende 2.250 kroner måtte frembringes årlig ved spesielle tiltak. Det ble senere vedtatt å finansiere byggeprosjektet gjennom lån og pant på 35.000 kroner med første prioritet i Nedre Vollgade 1. Det ble skrevet kontrakt med et byggmesterfirma om oppføring av gården.

Regnskap for tidsrommet 1. oktober 1898 til september 1899 ble samtidig fremlagt og godkjent. Inntektssiden toppes her av Kongens gave på 10.000 kroner. Inntektskilden ellers er andre bidrag fra Norge, med tilsammen 43.436 kroner, og basarutbytte på 11.088 kroner. Dessuten var det innkommet diverse bidrag fra Sverige på tilsammen 7.275 kroner og bidrag fra USA på tilsammen 800 kroner. Innsamling blant sjømenn hadde innbragt 9.298 kroner.

Av utgiftssiden fremgår det at 24.725 kroner ble avbetalt på eiendommen, mens til byggearbeidet er betalt 18.195 kroner. Løpende utgifter er oppført med 5.279 kroner, mens byggefondet styrkes med 23.843 kroner. Lønningsutgiftene figurerer beskje-
dent med 2.548 kroner. En oversikt over aktiva og passiva 30. september 1899 viser at Sjømandshjemmet disponerer en saldo formue på 140.079 kroner.

Det registreres også i møtereferatet 4. november 1899 at H.M. Kong Oscar II har gitt nok et bidrag på 10.000 kroner, denne gang øremerket Hjemmets Byggefond.

Fra nå omtales direksjonsformann Theodor Frølich som hoff-sjef, mens han tidligere har vært omtalt som hoffmarskalk. Det tyder på at et avansement innen slottsforvaltningen har funnet sted, og dette har åpenbart styrket forholdet mellom Slottet og direksjonen. Ellers er direksjonen intakt med de samme fire medlemmene siden starten. Richard Antword omtales som grosserer. Det samme gjør H.P. Henrichsen, men tittelen skipsreder er også brukt. I alle tilfelle er det betydningsfulle forretningsfolk og blant toppeliten blant Kristianas borgere som hadde tillitsverv innenfor Sjømannshjemmets administrasjon og ledelse. Dette har sikkert styrket hjemmets renommé i godtfolks bevissthet.

En økonomisk redegjørelse for det store byggeprosjektet Raadhusgaten 25 fra 11. november 1902 viser at Kong Oscar II har gitt utbyggingen sin velsignelse ved å yte ytterligere 30.000 kroner til byggefondet. Selv om det innlöp mange generøse gaver også fra annet hold var det ingen tvil om at Kongen var prosjek-tets største bidragsyter i den første 10-årsperioden. Han ble også invitert til å innvie det nye sjømannshjemmet da dette sto ferdig, og det er jo klart at dette kastet glans over begivenheten og bidro til å styrke vennskapet mellom Sverige og Norge. En slik good-will over kjölen var jo også viktig når tidspunktet for unionsopp-løsningen nærmet seg, og forholdet mellom de to land ble noe anstrengt.

Det fremgår også av møteprotokollen at direksjonen ble styrket nok en gang fra Slottets ledelse, idet hoffmarskalk F. Rustad ble innvalgt som direksjonsmedlem ved siden av blant annet hoffsjef Th. Frølich som fremdeles fortsatte på tiende året som meget aktiv formann i Direksjonen.

Selv om økonomien bedret seg gjennom generøse gaver og spesielle tiltak som ble satt i gang, var hjemmets økonomiske stilling alltid det primære problemet for Direksjonen. Dette førte også til oppfinnsomhet og aktiviteter som kunne bringe mynt i forstander Rosendahls kasse, og hva som var nødvendig, men noe som man likte mindre, ble den mer restriktive holdningen til sjøfolk som hadde bodd i lengre tid på sjømannshjemmet, uten å betale for seg.

Et tiltak som ble praktisert med en viss suksess var å tilskrive Kirkedepartementet og be om "grønt lys" for å igangsette "kollekt" til hjemmet i forbindelse med gudstjenester i byens kirker. En lang og meget høytidelig skrivelse ble stilet til departementet, og sjømannshjemmets betydning både i kirkelig og verdslig forstand ble understreket til de grader at departementet ikke kunne la være å gi tillatelse til sådan kollekt over et visst tidsrom. Kirkegjengernes mynter havnet i stor stil i kirkebøssene mens aksjonen var i gang og dette bidro selvsagt til å styrke hjemmets økonomi.

I forbindelse med fullførelsen av byggeprosjektet Raadhus-gade 25 ble det fra Direksjonens side forfattet en utførlig historisk redegjørelse som ble protokollført, men noen trykksak forelå visstnok ikke. Den protokollerte redegjørelsen er håndskrevet og selvsagt ført sirlig i den tidens rettskrivning. Vi gjengir noen av de viktige momentene i moderne språkform:

"Den alminnelige kotyme er at alle samfunnsgavnlighe institusjoner erholder en offentlig innvielse der alle bidragsytere og andre interesserte fryder seg over at arbeidet er bragt til lykkelig ende.

Det er samtidig en passende anledning til, gjennom pressen, å gjøre det store publikum kjent med institusjonen i sin helhet.

Synlige resultat av vel ti års arbeid er Sjømandshjemmets nye bygning, Raadhusgaden 25, og kun den del av direksjonen som har vært med fra begynnelsen av, kjenner de mange vanskeligheter vi har måttet kjempe imot....

Foruten driften, som i 10-årsperioden, har fått et kontant tilskudd på 56.212 kroner, har hjemmets venner bragt til veie over 200.000 kroner til den nye bygning, hvilket gjennomsnittlig viser en inntekt på mer enn 25.000 kroner pr. år.

Siden er man blitt eier av en bygning i montert stand, og, som hva beliggenhet og praktisk innredning angår, er på høyde med de beste utenlandske institusjoner av dette slag. Det er en sak som fryder enhver sjømannsvenn i hele Norge, men mange er nok av den mening at kun det beste er godt nok for våre sjømenn.

Vår faste mening er derfor den at Direktionen ikke kan unnlate å anmode H.M. Kongen, under sitt forestående opphold her i byen, å innvie hjemmet. Dette så meget mere, som H.M. selv for mer enn tre år siden uttalte: "Når hjemmet blir ferdig, vil jeg være med, om jeg får lov å leve så lenge". Samtidig bør vi, ifølge vår overbevisning, meddele pressen at innbydelser er utstedt til de herrer som, i løpet av flere år, har skjenket betydelige bidrag, og forøvrig vist sin interesse for hjemmet.

Sjømannshjemmet i Norges hovedstad er så påkrevet, og har så stor plass å fylle, at vi i en meget nær fremtid kan innvilge friplasser, både til trengende styrmannselever og forliste sjømenn. Det er ikke mangel på interesse for det edle hos vårt folk, men mangel på kjennskap til de sanne forhold.

Om ikke alle kan være med ved innvielsen innvirker ikke dette på saken. Hjemmet er innviet av "landets første sjømann", og det har, ifølge vår oppfatning, så stor betydning for hjemmets fremtid at vi ikke, med det ansvar vi kjenner overfor institusjonen, kan unnlate sterkt nok å betone dette."

Videre er innført i protokollen:

"Etter ti års erfaring i hjemmets gjerning, og delvis finansiell ledelse, må jeg etter mitt syn på saken uttalte at Sjømanns-hjemmets stilling er god. Interesse for saken mangler heller ikke, men selvfølgelig innvirker de pengeknappe tider på hjemmets drift. Dess mer må man være tilfreds med resultatet og se fremtiden lyst i møte, basert på det faktum at hjemmets status 1901 viser en inntekt som ligger over utgiftene med rundt regnet 40.000 kroner. Første halvår av 1902 overstiger inntektene utgiftene med over 50 prosent.

At et slikt resultat kan fremlegges skyldes foruten Direktionens store innsats og uegennyttige og varme sympatier for saken fra annet hold, dessuten det faktum at vår institusjon utelukkende tjener sjømannsstandens interesser. Den har også de varmeste sympatier blant almenheten. Hvis det skulle bli påkrevet å påkalle hjelp i større utstrekning enn hittil, borger den gode sak og de mange varme hjerter, som heldigvis finnes i denne kolde verden, for at vi ikke behøver å be forgyeves.

For at nå Direktionen og andre for Hjemmet interesserte må være fullstendig sikre på den finansielle stilling, og ingen må få seg til å tro at de befinner seg på en vulkan, vil vi i ærbødighet foreslå at en nøyaktig undersøkelse av Hjemmets status foretas snarest mulig, begrunnet med at vi uoppholdelig skylder å underrette våre mange bidragsytere om det skulle eksistere noen fare for Hjemmets fortsatte eksistens. Man kan da med sikkerhet gå ut fra at det beløp på 30.000 kroner som trengs for at Hjemmet skal komme bort fra selv den fjerneste fare i finansiell forstand, med sikkerhet vil kunne tilveiebringes.

Til slutt vil jeg gjerne gjøre kjent at tre meget velstående og velansette menn, to muntlig og en skriftlig, har gitt tilsagn om å yte passende bidrag til Hjemmet.

Allikevel vil vi på nytt pointere, at vi for sjømennenes og Sjø-

mannshjemmets skyld innbyr H.M. Kongen til å innvie Hjemmet. At Kongen i så henseende pålegger seg en garanti for institusjonens ve og vel i alle tider er ifølge vår mening en uriktig oppfatning av saken. Det er meget alminnelig at regentene, for eksempel i England og Tyskland, spesielt i hovedsteder, innvier alle filantropiske institusjoner, for blant annet å nevne sjømannshjemmene i Stockholm og Gøteborg, som begge er innviet av H.M. Kongen.

Da vi anser saken av aller største viktighet, og da så mange har gjort forespørsel om ikke H.M. Kongen kommer til å innvie Hjemmet, vil vi gjøre herr Hoffchefen, som formann i Hjemmets Direktion, oppmerksom på dette".

Denne ordrike redegjørelse mangler underskrift i protokollen, Den avsluttes helt enkelt med underskriften "Deres hengivne", men den er sannsynligvis ført i pennen av forstander M. Rosendahl og er adressert til formannen i Direktionen, hoffchef Th. Frølich.

Rosendahl fremla også en skriftlig redegjørelse ved Sjømannshjemmets innvielse. Den inneholder en historikk om Hjemmets opprettelse og ti-årige virksomhet. Også denne redegjørelse er innført i protokollen og er i moderne språkform sålydende:

"Kristiania Sjømannshjem er stiftet i 1892, og dets oppgave er å skaffe sjømenn – offiserer og mannskapsmedlemmer – av alle nasjoner under deres opphold i Kristiania en god og bekvem bolig, med kost som tilfredsstiller alle rimelige krav, ennvidere så langt midlene tillater, å hjelpe ubemidlede, forliste og verdig trengende sjøfolk.

Kun det beste er godt nok for våre sjøfolk! Det faktum at mange sjøfolk på grunn av havet som arbeidsplass, er henvist til en trang ruff, er ingen grunn til ikke å sørge for å gi et tilholdssted i pene og anstendige omgivelser under opphold i land. Å

gjennomføre dette i vårt sjømannshjem er en vesentlig del av vår oppgave.

I henhold til denne opgaven er såvel hjemmets bygning som dets virksomhet tilrettelagt. Førsteklasses værelser er innredet for kapteiner med familie, med gode bekvemmeligheter, mens annen klasses rom, beregnet for mannskaper er enklere innredet, men koselige og bekvemme.

Som kjent kjøpte vi i 1898, på grunn av manglende plass til det vordende behov, en eldre gård, Raadhusgaden 25, på hvis tomt vi nå har oppført dette hjem for våre sjømenn. Planene er utført av arkitekt Carl Michalsen, i samarbeid med Sjømannshjemmets forstander.

Oppførelsen av bygningen begynte våren 1899. Vi ville gå forsiktig frem og holde oss til de midler vi rådet over, idet vi først ville oppføre byggets ene halvdel. Med de midler som hjemmets venner hadde stillet til disposisjon ville dette for største delen ha vært gjennomførlig for oss.

Den rundhåndethet og dype interesse som vår folkekjære konge viste, ved å donere til Byggefondet 30.000 kroner, var et meget betydelig bidrag, som sammen med andre kjærkomne bidrag fra annet hold, trygget byggeplanene og Hjemmets økonomi. Dette ville ha hjulpet Sjømannshjemmet gjennom forventede vanskeligheter.

Dessverre inntraff et uventet og plutselig uhell som endret dette bildet, idet den på tomten gjestående del av den gamle bygning falt sammen.

Den hele tomt måtte derfor nå bebygges. Det pengeutlegg som dette krevet, oversteg på en dramatisk måte de opprinnelige kalkyler, til omkring det dobbelte av de opprinnelig beregnede utgifter. Vi syntes imidlertid ikke at vi kunne stoppe på halvveien i et så stort arbeid som dette, og fullførelsen er blitt realisert, men med langt større problemer og utlegg enn vi opprinnelig hadde regnet med.

Den opprinnelige plan var å bygge hele fasaden av huggen granitt, men på grunn av de inntrådte omstendigheter og knappe pengeforhold, fant vi det tilrådelig bare å bygge første etasje av granitt og resten av ringere kvalitet sten. Med dette innmsparte vi hele 40.000 kroner.

Med hensyn til bygningens ytre utstyr vil vi nevne, at da det lyktes oss å erhverve en av hovedstadens best beliggende tomter for oppførelsen av et fremtidig sjømannshjem, med herlig utsikt over havnen og innseilingen fra fjorden, følte vi moralske forpliktelser til å oppføre et så standsmessig bygg som mulig. Vi følte således at vi ikke kunne skjemme denne plass med et lite tiltalende bygg, i for eksempel form av en kaserne. Tvert i mot anså vi det for et ansvar og en plikt å oppføre hjemmets nye bygning på en måte som var Norges hovedstad og en sjøfarende nasjon verdig.

Ved velvillig imøtekommenhet av Kristiania Kommunestyre, har vi også fått gjennomført den opprinnelige plan, å utnytte tomten på aller beste måte, ved anlegg av en tunnel under Raadhusgaden. Denne tunnelen fører nemlig direkte inn til mannskapenes garderobe og bagasjerom, til vaskeri, rulle- og kullbod etc. tunnelen, som er blitt oppført i henhold til anbud, kostet ca. 6.000 kroner.

Sluttelig bør det nevnes at flere leverandører, med interesse for saken, har ydet betydelige bidrag ved å levere arbeid og materialer til reduserte priser.

Ved bygningens oppførelse måtte mange vanskeligheter overvinnes. På denne høytidsdag, med innvielse av bygningen, vil vi helst la disse vanskeligheter gå i glemmeboken.

En sak som påførte Hjemmet betydelige tap, var den langsomme leveransen av sementstøpningene til fasaden. Bygningens utførelse ble derved også i den grad forsinket at den bestemte høstfest og basar høsten 1900 i hjemmets nye lokaler i første etasje måtte avlyses. Størstedelen av det gamle hjem var dessuten

utleiet, hvilket hadde til følge at Sjømannshjemmets drift i stor utstrekning måtte nedlegges.

Betydningen av et hjem der de tallrike sjømenn – innen-og utenlandske – som besøker Kristiania, kan finne erstatning for et godt familiehjem, er nå vesentlig forbedret, til besøkende sjømenns fordel. For utenlandske sjømenn ser vi dette bare som avdrag på den gjeldsforpliktelse vi står i til disse utlendingers lands sjømannshjem som alltid har vært kjærkomne steder å bo for norske sjømenn og der disse alltid hadde vært velkomne.

Med hensyn til søkningen til det nye sjømannshjemmet, kan vi glede oss over en meget sterk sådan. Det er nok å nevne at i de ca. 10 års om institusjonen har eksistert, har hjemmet vært tilholdssted for ca. 20.000 sjømenn som har representert hele sytten forskjellige nasjoner. Disse sjømenn har, med få unntagelser, blitt skaffet hyre ved Sjømannshjemmets hjelp. Det er nemlig en kjensgjerning at når en sjømann kommer i land, uten venner som tar seg av ham, i svært mange tilfeller rangler bort det meste av sine penger.

Under Sjømannshjemmets ti-årige virksomhet har hjemmet gratis utdelt over 35.000 måltider til sultne sjømenn og gitt losji til ca. 12.000 sjømenn som ellers ikke ville hatt tak over hodet. At slike positive resultater kan påvises, skyldes Hjemmets mange venner, med deres interesse og gavmildhet. Sjømannshjemmets nye bygning inneholder lesesal, forsamlingssal, to lokaler for kafedrift, to spisesaler, salong for offiserer og 40 soveværelser hvorav 15 værelser for 1. klasse. På 2. klasse – mannskapsrommene – er det sengeplass for ca. 100 mann".

Her slutter forstander Rosendahls protokollerte redegjørelse i anledning av Sjømannshjemmets innvielse av Raadhusgaden 25. Fortsatt er det protokollert en redegjørelse i forbindelse med Studentersamfundets store høstfest som i 1902 ble holdt i Sjømannshjemmets nye lokaler, til inntekt for Sjømannshjemmet.

Høstfesten var forhåndsomtalt i de fleste av landets største aviser, og det protokollerte referatet fra høstfesten gjengis her i moderne språkform:

"Som det av oventstående opprop sees, avholdes der i midten av oktober en stor høstfest i Studentersamfundet til inntekt for det nybygde sjømannshjemmet i Raadhusgaden 25. Vi nærer ikke tvil om at denne for våre sjømenn så betydningsfulle institusjon, hvis virksomhet har høstet anerkjennelse og takknemlighet, vil få rikelig støtte fra det hele land, når det nå henvender seg til almenheten med anmodning om bistand, Det iherdige arbeid som i en årrekke er nedlagt for å kunne reise vår sjømannsstand et fullt verdig hjem, er gjennomført på den beste måte. Den nye bygningen som har en monumental fasade og en dominerede beliggenhet, tar seg smukt ut like ved havnen og innseilingen til denne. Også det indre utstyr er fuldt ut tidsmessig. Bygningen er derfor et hjem som er en hvilken som helst sjøfartsnasjon verdig og som med stolthet kan innby sine egne og andre lands sjøfarende sønner.

Kristiania Sjømannshjem har satt seg det smukke formål å tilby sjømenn under deres opphold i Kristiania et godt hjem, som best mulig kan erstatte savnet av et virkelig hjem, et sted der de kan hvile ut etter sjølivets møye og farer, der de får ordentlig stell, god forpleining og sunne forhold i enhver henseende, dessuten å hjelpe forliste og andre trengende sjøfolk ved å yte dem nødvendig støtte samt på annen måte hjelpe denne så hardt prøvede og hardt kjempende stand. Hjemmet er således sjømannen behjelpelig med at ta vare på deres tungt erhvervede penger og etter deres ønske enten sende disse til familien eller innsette dem i en bank.

Det er hevet over enhver tvil at Sjømannshjemmet har opptatt et arbeid av den aller største betydning for sjømannsstanden som utgjør en så stor del av landets befolkning. Av ni nordmenn er

nemlig den ene en sjømann, eller 11,4 prosent av Norges befolkning. Sjøfolk i England utgjør til sammenligning bare 1,2 prosent av befolkningen, i Frankrike 0,2 prosent og i Tyskland 0,2 prosent av disse lands samlede befolkning. Dette viser den norske sjømannens overveldende betydning for sjøfartslandet Norge. Det er også hevet over enhver tvil at Kristiania har en langt større seilskipsflåte enn noen annen norsk by. Den utenlandske skipsfart på Kristiania er også særdeles stor, nemlig mellom en tredjedel og en fjerdedel av Norges totale havnevirksomhet.

Det sier seg selv at det er til byens og landets gavn at det finnes en institusjon med det særlige formål på beste måte å ta seg av de mange sjømenn, både de her hjemmehørende og fremmede som under de for sjømannsstanden særegne kår så ofte vil trenge støtte og hjelp. Institusjoner som den her omhandlede, ofte meget store og velutstyrte, finnes som kjent også i stor utstrekning i utenlandske store havner der de betraktes og behandles som veldedige institusjoner av meget stor betydning.

Kristiania Sjømandshjem har hatt mange vanskeligheter som tilsvarende institusjoner i utlandet har vært spart for. Hyrene for våre sjømenn er lave, og reisene er i alminnelighet korte. Dette bevirker at sjømenns kår blir trange hvilket Sjømannshjemets priser må baseres på. Gratisopphold må også i langt større utstrekning ytes trengende sjøfolk enn i ellers sammenlignbare havner.

Enhver som har sans for vårt lands trivsel og fremgang, og har vilje og mulighet til å hjelpe, må være med på å støtte dette samfunnsgavnlige arbeid. Det vil være en pryd for vår by og en heder for det hele land., Man nærer også det sikre håp at gaver vil strømme rikelig inn til den store høstfesten i Studentersamfunnet, foruten stor basar med tombola vil festlige tilstelninger tilby det besøkende publikum underholdning. Alle gaver, store som små, er man takknemlig for. De kan innsendes til de undertegnede innbydere samt til Sjømannshjemmet."

Dette oppropet er undertegnet av arrangørene for høstfesten 1902 i Studentersamfunnets regi, og responsen blant publikum var, ifølge det protokollerte referat, meget god.

Ellers forteller jo disse klipp fra styreprotokollen at det i Sjømannshjemmets regi i de dager foregikk en betydelig sosial aktivitet til gunst for sjømannsstanden. Skal man i ettertid også trekke frem noen poeng som virker noe negative, sett fra vår tids synsvinkel, er det nokså store sosiale skillet som Sjømannshjemmet praktiserte, med flotte bekvemmeligheter og tilsvarende service for kapteiner og andre offiserer, mens de underordnede mannskaper måtte ta til takke med spartanske forhold. Vi kan imidlertid ikke dømme forholdene på det sosiale plan ved århundreskiftet med våre dagers øyne, den gang var det jo nærmest et "vanntett skott", sosialt sett mellom offiserene ombord og i de underordnede mannskaper. Det var derfor helt naturlig, og et forhold ingen reagerte på at samme standsforskjellen ble praktisert av den tidens sjømannshjem. Man må ellers være meget imponert over den sosiale virksomhet Sjømannshjemmet utfoldet til størst fordel kanskje for de mer ubemidlede sjømenn.

Drift og administrasjon

En noe roligere tilværelse fulgte innvielsen av Raadhusgaden 25 idet både direksjon og forstander nå helt kunne konsentrere seg om drift og administrasjon. To meget kjente shippingpersonligheter kom nå med som medlemmer av Direktionen som fra nå av oftere ble omtalt som styret. Disse personligheter var admiral Y. Børresen og skipsreder Otto Thoresen. Begge kom med i styret fra januar 1904, men i august samme år døde hoffsjef Th. Frølich som hadde vært direksjonsformann siden starten i 1892, altså i hele 12 år. Hans innsats til Sjømannshjemmets opprettelse

og senere drift hadde vært formidabel, og han ble på styremøtet minnet i smukke ord av hoffmarskalk F. Rustad som også ble hans avløser som sjef ved det norske hoff.

Ellers var det naturlig at Sjømannshjemmets nære forbindelse med det kongelige slott opphørte i 1905 ved unionens oppløsning. Inntil dette tidspunkt hadde det kongelige slott og H.M. Oscar II vært beste støttespillere for Sjømannshjemmet, og det er nok tvilsomt om Sjømannshjemmet hadde oppnådd sin status uten de donasjoner fra kongen personlig som hadde gjort det mulig å sette i gang tiltak for å etablere hjemmet med god økonomisk ryggrad. På den annen side var det helt naturlig at Kong Oscar II s omsorg for Sjømannshjemmets skjebne opphørte ved unionsoppløsningen, også fordi kongen hadde hatt grunn til å betrakte sjømannshjemmet i Kristiania som et norsk-svensk anlegg som like meget kom svenske som norske sjømenn til gode.

Fra Kong Oscar II kom det forøvrig en siste gave etter at unionen var definitivt oppløst, nemlig i november 1905. Da overlot han til Sjømannshjemmet to maritime klenodier, et skipskompass og en globus som tidligere hadde hatt plass i hans arbeidsværelse på det norske slott. Gjennom vakthavende kabinettsskammerherre rettet direksjonen en dypfølt takk til den svenske kongen for dette fornyede bevis på H.M.'s interesse for Sjømannshjemmets virksomhet.

At Norges nye konge ikke til å begynne med kunne ta opp tradisjonene til fordel for Sjømannshjemmet, var en naturlig sak. Kong Haakon VII hadde andre og meget viktigere saker å bruke sin fantasi og sine ressurser på i de første årene som selvstendige Norges monark, selv om også han ofte og med rette ble betegnet som Norges første sjømann. Etter en tid fikk han også avgitt synlig bevis for dette. Et par år etter unionsoppløsningen ble det protokollert at Kong Haakon på vegne av seg selv og Dronning Maud hadde meddelt direksjonen at Sjømannshjemmet ville bli tilgodesett med 500 kroner pr. år i fem år fremover. Dette var jo i

underkant av hva Kong Oscar II hadde skjenket til hjemmet, men sammenlignet med Sverige var jo Norge på den tiden et fattig land, og kongeparets gave ble mottatt med stor takk.

Hoffets ledende menn var ikke alene om å forsvinne fra Sjømannshjemmets administrasjon etter 1905. De kjente forretningsmennene i styret forsvant også. Den første som trakk seg ut av Direktionen var den kjente forretningsmannen Richard Antword, hvis firma han drev fremdeles eksisterer. Han hadde vært med i Direktionen helt fra denne ble etablert, og han hadde således en hederlig "fartstid" på 14 år. Han ønsket ikke gjenvælge da han trakk seg ut av Direktionen som etter hans og hoffsjef F. Rustads avgang ble langt mer sjøfartspreget, med kjente aktører fra shippingmiljøet i Oslo. Dette skiftet synes å ha aktivisert Sjømannshjemmets aktiviteter på det sjøfartskulturelle området, blant annet ved at Sjømannsskolens eksamener i noen år ble henlagt til Sjømannshjemmet. Denne ordningen opphørte riktignok da den flotte sjømannskolen i Ekebergåsen ble innviet, men selv etter dette var det i mange år en intim kontakt mellom Sjømannsskolen og Sjømannshjemmet. Således var skolens legendariske bestyrer, Commander Harold Lundh, i mange år formann i hjemmets direktion, og da han trakk seg ble han alvøst av sin etterfølger som skolebestyrer, Johan Fossum. Sammensetningen av Direktionen, eller Styret som ble det mer anvendelige navn etter hvert, ble også mer sjømannspreget.

Noe av det første som ble gjort etter at man har fått det nye sjømannshjemmet i Raadhusgaden i drift var å revidere institusjonens statutter, eller vedtekter, og gi disse et mer tidsmessig preg, samtidig som de nødvendig endringer måtte foretas, for å tilfredsstille Sjømannshjemmets behov, etter moderne driftsprinsipper.

Reviderte vedtekter ble vedtatt på styremøte 3. november 1908. Styrets fremtidige sammensetning ble i denne forbindelse vedtatt. Det ble besluttet at styret skulle bestå av fire medlemmer,

hvorav to skulle velges fra de eksisterende styrer i Kristiania Dampskibsforening og Kristiania Sjømannsforening, med en representant fra hver forening. Disse to foreninger skulle dessuten, i hver sin midte, utpeke en person hver, til å bekle vervet som styremedlem i daværende Kristiania Sjømandshjem (Internationale). Denne vedteksordningen har senere vært gjeldende, også etter at de to foreninger skiftet navn, i samsvar med endringen av bynavnet, til Oslo fra 1. januar 1925. Fra denne dato opphørte benevnelsen Kristiania Sjømandshjem (Internationale) og ble erstattet av navnet Oslo Internasjonale Sjømannshjem.

Det ble imidlertid etterhvert etablert en praksis med også å oppnevne en varamann til styret fra hver av de to foreninger. Dette som følge av at det ofte var vanskelig å samle et beslutningsdyktig styre, ikke minst på grunn av reisefravær. Varamennene ble etter hvert innkalt til alle styremøter, slik at de i praksis fungerte som medlemmer av styret.

Bestyrerskifte

I mellomtiden hadde det vært bestyrerskifte. Hjalmar Jost tiltrådte denne stillingen, etter tre måneders prøvetid i 1908. Han etterfulgte hjemmets grunlegger, M. Rosendahl som hadde gjort en stor innsats for Sjømannshjemmet. Rosendahl kom dessverre i konflikt med det sittende styre ved avgangen, en konflikt som var både uønsket og langvarig. Bestyreren hadde ved oppsigelsen en uoppgjort gjeld til Sjømannshjemmet da han forlot stillingen, og hadde i lengre tid enn styret likte hatt reisepermisjon til utlandet. Rosendahl innrømmet sine gjeldsforpliktelser, men han hevdet i den forbindelse at kostbare, privateide møbler sto igjen etter ham. Disponeringen av disse ville dekke gjeldsforpliktelsen. Styret var ikke enig med ham om dette. For å få saken ut av

verden, godtok omsider styret Rosendahls forslag som endelig oppgjør. Det ble samtidig beklaget at avskjeden med den person som vel hadde betydd mest for institusjonens eksistens, skulle få en så kjedelig utgang.

Etter at Sjømannshjemmet var skikkelig etablert i Raadhus-gaten 25, i tilknytning til nabogården Nedre Vollgate 1, ble hjemmet i mange år drevet uten nevneverdige hendelser. Et par forsøk på å finne kjøpere til Nedre Vollgate 1 løp ut i sanden, og hjemmet måtte gi avkall på en tilførsel av kapital som hadde vært forventet ved et salg av Nedre Vollgate 1. Dette medførte at hjemmet i mange år måtte drives på spartansk maner. Nedgangstidene for norsk skipsfart etter den første verdenskrig ble etterfulgt av krisetilstander i 20- og 30-årene da en vesentlig del av den norske handelsflåten lå i opplag.

Det var vanskelig å få endene til å møtes i disse årene, og hjemmet ble meget sparsomt drevet, med avslappende aktivitet i den sosiale sektor. I siste halvdel av tretti-årene ble situasjonen for norsk skipsfart bedret noe hvilket førte til at opplagsskipene kom i fart. Dette fikk også positive ringvirkninger for Sjømannshjemmet. Skrinlagte planer om modernisering og utvidelser ble derfor gjenopptatt.

Det hadde i mellomtiden vært nok et bestyrerskifte, idet Hjalmar Jost var gått over i annen virksomhet. Han ble avløst av skipsfører Sophus Olsen, som igjen ble avløst etter noen år av skipsfører B. Gjertsen.

Rederforbundet interessert i tomten

Mot slutten av tyve-årene kom "følere" fra Norges Rederforbund om kjøp av Rådhusgaten 25, i forbindelse med byggeplaner. Planen var å rive ned det eksisterende sjømannshjem og reise et Redernes Hus på tomten. Oslo Sjømannshjem var nemlig bygget på den trolig fineste utsiktstomten i havneområdet, og dette var midt i blinken for Norges Rederforbunds byggeplaner. Et bud på kjøp av Rådhusgaten 25 ble også fremsatt allerede i 1929. Det lød på 500.000 kroner med forbehold om at Rederforbundet fikk rivningstillatelse fra Oslo kommune. Tilbudet harmonerte godt med Sjømannshjemmets egne planer med sikte på bygging av et hus mer egnet for fremtidig, moderne drift. I lengre tid hadde styret sett seg om etter en egnet tomt for å realisere sine egne byggeplaner. Styret hadde endog en egnet tomt i kikkerten, nemlig to nabotomter i Reviserstredet 5 og 7. Imidlertid hadde disse to tomtene en klausul om fri gjennomkjørsel til Rådhusgaten, og forsøk på å få myndighetene til å frafalle denne klausul, førte ikke fram. Styret måtte derfor forlate planen om kjøp av nabotomtene.

Andre prosjekter ble vurdert, og det prosjekt styret omsider bestemte seg for var kjøp av Tollbugaten 4, under forutsetning av et mer tilfredsstillende kjøpstilbud fra Norges Rederforbund. Det ble kalkulert at bebyggelse av Tollbugaten 4 for et hensiktsmessig sjømannshjem ville beløpe seg til 670.000 kroner. Det ble derfor vedtatt av styret at minimumspris for salg av Rådhusgaten 25 måtte ligge på 550.000 kroner, og da eventuelt med løfte om lån i størrelsesorden 700.000 kroner. Styreformann i denne perioden var sjømannsskolebestyrer Johan Fossum, med skipsreder Sam Marcussen som viseformann, og disse gikk en travel tid i møte. Det viste seg at fremtidig bebyggelse av Toll-

← Sjømannshjemmet i Rådhusgaten 25 var bare 30 år gammelt da bygningen i 1930 ble revet, etter salg til Norges Rederforbund som på tomten oppførte det nåværende Redernes Hus. Som fremgår av fotografiet var Sjømannshjemmet en imponerende bygning i fin arkitektonisk stil. I ettertid virker det som ren vandalisme å rive en så fornem bygning som 50 år senere sannsynligvis ville blitt erklært som verneverdig av de riksantikvariske myndigheter.

Fotografiet har historisk verdi av en annen grunn. Det viser nemlig den fremdeles eksisterende tunnelinngang fra Rådhusgaten under Sjømannshjemmet som datidens sjøfolk av mannskapsgrad var henvist til å benytte. Hovedinngangen til hjemmet var for "finere" folk. Inngangstunnelen eksisterer i jubileumsåret som det ferske fotografiet til venstre under viser. Bildet til høyre viser at hjemmets initialer (K.I.S.) og ankermotiv over tunnelinngangen fremdeles var intakt i 1992.

bugaten 4, etter nedrivning av eksisterende gård, også var mer problemfull enn ventet. Oslo kommune hevdet nemlig eierrettighet til en strimmel av gaten som berørte Sjømannshjemmets byggeplaner, og dette involverte uforutsette utgifter. Dette klarte imidlertid styret å få ryddet av veien hvilket førte til at Oslo kommune overlot denne gatestrimmelen vederlagsfritt til Oslo Internasjonale Sjømannshjem. Kommunens retrett ble karakterisert som en fornuftens seier.

Styret var nå kommet i posisjon for å forhandle med Norges Rederforbund om salg av Rådhusgaten 25, og avslo allerede innledningsvis det fremsatte kjøpstilbud på 500.000 kroner. Sjømannshjemmet var helt avhengig av å oppta lån til bygging av sitt nye hus og hevdet at Rederforbundets talsmenn ved tidligere anledninger hadde fremsatt muntlige antydninger om et lån på 700.000 kroner med 5 1/2 prosent rente. Dette ville ikke Reder-

forbundet innrømme og følte seg i alle fall ikke forpliktet til å innfri, og de hevdet at Sjømannshjemmets prisforlangende på 600.000 kroner lå på et urealistisk nivå. De var imidlertid villige til å strekke seg til 550.000 kroner og denne salgssummen ble det omsider oppnådd enighet om. Sjømannshjemmets forhandlere måtte dessuten frafalle kravet om lån som måtte erholdes fra annet hold. Det ble til slutt ordnet gjennom Forsikringsselskapet "Idun".

Det ble besluttet å oversende skrivelse til Oslo Sjømannsforening og Oslo Rederiforening med anmodning om at begge sendte representanter til den byggekomitéen som nå ble opprettet, og de to foreningene kom straks meget aktivt med. Styret i Oslo Sjømannshjem og byggekomitéen gikk nå en meget travel tid i møte, blant annet i diskusjon med arkitekter og konsulenter samt sikring av leieboere for sitt nye bygg. En litt merkverdig anmodning fra Norsk Matros og Fyrbøter Union om å bli representert i styret og byggekomitéen, ble blankt avslått med den begrunnelse at denne institusjonen gjennom alle år hadde vært i opposisjon til styret i Sjømannshjemmet og til og med var formodet å stå bak sjikanøse avisangrep på Sjømannshjemmets ledelse og betjening i den radikale hovedstadavisen Sosialdemokraten.

I forbindelse med innflytting i det nye sjømannshjemmet ble det ansatt ny bestyrer. Valget falt på skipsfører T. Thomassen som hadde tilsvarende stilling ved det norske sjømannshjemmet i Antwerpen. Hans hustru hadde også hotellerfaring og ble en meget nyttig person for driften av Oslo Sjømannshjem i de etterfølgende årene. Fru Johanne Thomassen overtok dessuten bestyrerstillingen da hennes mann døde i femti-årene, og hun gikk først av 31. desember 1963 ved nådd pensjonsalder. Fra dette tidspunkt overtok den nåværende bestyrer, Paul Berrefjord.

25. september 1932 var hjemmet i Tollbugaten 4 helt driftsklar, og representanter fra pressen og 200 interesserte ble invitert til å besikte hjemmet. Det ble godt fremmøte og en meget vel-

lykket fremvisning. Det hadde kostet noe over en million kroner å føre opp det nye hjemmet, og med møbler og annen innredning ble det selvsagt atskillig mer, men hjemmet hadde en god økonomi, takket være stor innsats av styret og fornuftig disponering av midlene.

Ved innvielsen i 1932 var sjøfolk det overveiende viktigste klientell, og hjemmet kunne i flere år drives etter tradisjonelt mønster med nyttige innslag av sosiale aktiviteter. Disse forholdene skulle komme til å endre seg drastisk under krigen og de senere etterkrigsårene, da begrepet sjømannstilværelse på svært mange områder fikk et noe annet innhold, og da sosiale aktiviteter innenfor sjømannsstanden ble overtatt av andre og mer "verdslige" institusjoner. De økonomiske forhold for sjømannsstanden og sjølivet ellers endret seg jo også i den retningen at de sosiale aktiviteter ikke hadde så meget med trang økonomi å gjøre. Man kan vel si at driften av et sjømannshjem ikke lenger hadde samme betydning for sjømannsstanden og dermed for norsk skipsfart. Hotelldrift er vel kanskje mer dekkende for den virksomhet som sjømannshjemmene bedrev etter krigen, og så også for Oslo Internasjonale Sjømannshjem. Det måtte følge med tiden og legge opp sin drift som hotell.

Rikelig kapasitet

Ved bygging av sjømannshjemmet i Tollbodgaten 4 ønsket styret å få et så rasjonelt bygg som mulig med maksimal inntjenings-evne. Sjømannshjemmet i Tollbodgaten fikk derfor en kapasitet som var langt større enn drift av bygningen som et rent sjømannshjem. Arkitektene ble anmodet om å legge vekt på dette. Sjømannshjemmet fikk først dekket sitt behov for losjerende sjøfolk i det antall man regnet for sannsynlig. Bygningen ble

Oslo Internasjonale Sjømannshjem ved innvielsen i 1932.

derfor først og fremst inredet med spisesal, værelser, dagrom og toaletter for et rimelig antall losjerende. I tillegg ble hjemmet bygget med henblikk på utleie til forretninger på gatenivå og til kontorer i de øvre etasjer. Sjømannshjemmet hadde den store utleiefordelen av å tilby kontor- og forretningslokaler i et sentralt og attraktivt strøk av byen vis-a-vis Oslo Børs, og utleie av ledige rom bød ikke på noen vesentlige problemer. Styret ønsket imidlertid å prioritere virksomheter som hadde noe med sjøfart å gjøre, og det lyktes også i stor utstrekning. Blant de første leieboere var således Norges Skipsførerforbund, Redningsselskapet og Oslo-avdelingen av Sjømannsmisjonen, hvis hovedkontor var i Bergen. Som en liten kuriositet kan nevnes at da det ble kjent i byen at Sjømannsmisjonen skulle bli leieboer kom det et brev til styret fra Norsk Matros og Fyrbøter Union som advarte styret mot å ta inn Sjømannsmisjonen som leieboer. Brevet og dets

sjikanøse innhold fikk den behandling det fortjente. Ubesvart havnet det i papirkurven. Det kom imidlertid ikke som noen stor overraskelse. Det hadde aldri vært noe varmt vennskap mellom Norsk Matros og Fyrbøter Union og Den norske Sjømannsmisjon. Ideologisk sett representerte de jo også to diametrale samfunnssyn.

Som en tilsvarende kuriositet kan nevnes at Styret mottok to anonyme brev som begge påpekte at to sjøfolk var funnet døde bare et par døgn etter at de hadde flyttet ut fra Sjømannshjemmet, og begge brev ga indikasjoner om at det hadde vært en forbindelse mellom dødsfallene og det faktum at disse sjøfolkene hadde vært innlosjert på Sjømannshjemmet. Det heter i referatet fra styremøtet, der brevene ble opplest, at disse ble vedlagt protokollen for senere arkivering. Man kan nok synes at dette var en noe overhøflig måte å behandle anonyme brev med sjikanøst innhold på, og flere i styret syntes nok at papirkurven var rette plass for den slags post.

Tysk okkupasjon

Straks etter at tyske tropper hadde annektert Norge rykket tyskerne inn og overtok den reelle kontroll med driften av Sjømannshjemmet. Det var ingenting styret, bestyrer og betjening forøvrig kunne gjøre for å forhindre dette. På den annen side kan man ikke si at tyskerne gjorde seg skyldig i vandalisme ved hjemmet, selv om man ønsket dem dit pepperen gror. En del byggetekniske inngrep gjorde de seg imidlertid skyldige i, for å skaffe de mest hensiktsmessige boforhold for tyske soldater. Således ble fra mars 1943 hele sjette etasje rekvirert av de tyske okkupasjonsmyndigheter for en symbolsk leie, og tyskerne tok seg til rette ved for eksempel å rive ned skillevegger mellom værelsene. Bestyreren meldte også til styret at tyskerne hadde panelt veggene i spisesalen og dekorert disse med tyske motiver, og dessuten var veggen mellom kabinettet og salongen revet ned og disse to salene tilsammen omgjort til en stor salong. I sjette etasje hadde tyskerne slått baderommet sammen med værelser nr. 15-17 og innredet her et stort kjøkken, mens værelse 14 ble delt i to og den ene halvdelen innredet til kjølerom. Alt dette var forhold som de tyske okkupasjonsmyndigheter ble holdt ansvarlig for da krigen var slutt. Styret oppdaget også på dette tidspunktet at døren til arkivet i femte etasje var muret igjen, med ny inngang til arkivrommet vis-a-vis heisen. På dametoalettet ble døren skiftet ut slik at utgangen var lagt til korridoren i Fred. Olsens gate. Rederiet Olsen & Ugelstad hadde leiet arkivplass før krigen. Her var døren og den ene veggen fjernet av tyskerne, og tyskerne hadde endog okkupert hjørneværelset som hadde vært ekspedisjon for Olsen & Ugelstad.

Ifølge bestyrer Thomassens opplysninger hadde tyskerne forlatt hjemmet 12. juni 1945, og betjeningen fikk et svar brev med rengjøring og opprydding etter dem.

Etterkrigstiden

Etter krigen ble den gamle driften ved Sjømannshjemmet tatt opp igjen, men etter som årene gikk fikk driften et annet preg, mer retning av hotelldrift. Økonomisk sett kan dette ha vært en gevinst for Sjømannshjemmet, særlig de siste par ti-år da Oslos kommunale myndigheter ble oppmerksom på hjemmets potensiale til å gi husrom for klienter som kommunen var ansvarlig for i kortere eller lengre perioder. Dette ble etter hvert en god inntektskilde for Sjømannshjemmet som fikk styrket sin likviditet og kapitaloppbygging i betydelig grad. Det ble en aktiv periode for styret som fremdeles besto av fire styremedlemmer, pluss to varamenn, hvorav en halvpart hver var valgt av Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening, i overensstemmelse med statuttene. Regnskap og revisjonsberetninger fra siste 10-års periode fra 1980 var derfor behagelig lesning for styret.

Toppår, i økonomisk forstand, var 1987 da regnskapsoverskuddet var på hele 2.463.564 kroner, hvilket skyldtes en kombinasjon av godt belegg og effektiv, rasjonell drift. De to etterfølgende årene var også gode, regnskapsmessig sett, med ca. halvannen millioner kroner i overskudd hvert år. Styret sørget i samme tidsrom for et effektivt vedlikehold av gården, uten synbare forfallstendenser. Gården var forøvrig i disse tider under profesjonelt teknisk oppsyn av OPAK, et av Oslos fremste konsulentfirma i bygge- og vedlikeholdsbransjen.

Fra 1960-årene og videre fremover ga driften av gården og bestyrelsen av Sjømannshjemmet så store overskudd at styret fikk muligheter til en viss oppgradering av begge deler. For Sjømannshjemmet ble det anskaffet nye møbler, og det ble en fullstendig modernisering av bad og toaletter etc., hvilket hevet beboelsesrommenes standard i vesentlig grad, og det samme var tilfelle for salonger og kontorer etc. For å rasjonalisere driften ble det slutt på matserveringen, unntatt frokost i sommersesongen, av

hensyn til utenlandske turister. Dette var jo en naturlig form for rasjonalisering, siden det jo også var svært lenge siden det var aktuelt med måltider til "nødlidende sjøfolk", og siden det ble svært kostbart i lengden å holde et kjøkken bemannet når man ikke hadde betalende gjester i særlig grad.

Moderniseringen kom også leieboerne i de forskjellige kontorer til gode, idet man også her oppgraderte korridorer og toaletter og fikk skiftet ut samtlige vinduer. Dette ga jo også en bedre fyringsøkonomi, med raskere oppvarming. I de senere årene ble også det elektriske anlegget i gårdens åtte etasjer fornyet med innlagt fjernvarmeanlegg. Samtlige heiser til de åtte etasjer ble også fornyet.

Formenn gjennom 100 år

Hoffsjef Th. Frølich, første
direksjonsformann, 1896–1904.

Grosserer P.A. Pettersen, 1904–1907.

Skipsreder Willy Gørrisen, 1908–1910.

Direktør Chr. Eitrem, 1910–1911.

Skipsreder Ths Fearnley Jr. 1911–1915.

Skipsreder Rudolf Olsen, 1915–1916.

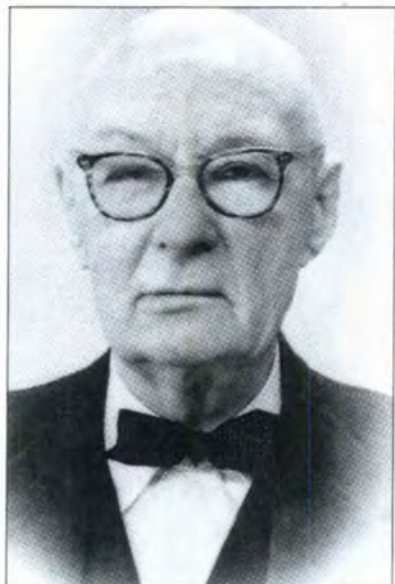
Gen.konsul Ole R. Thoresen, 1916–1923.

Bestyrer Johan Fossum, 1923–1936.

Skipsreder Sam Marcussen, 1936–1949.

Skipsfører Axel Leegaard, 1949–1956.

Skipsreder Jens J. Salvesen, 1956–1957.

Skipsreder Felix A. Tshudi, 1957–1966.

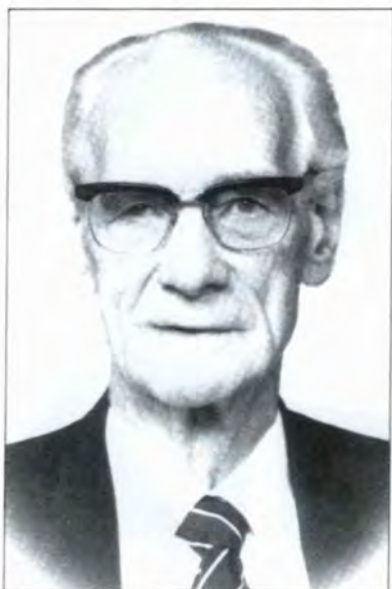
Skipsfører/dir. Aage M. Olsen, 1966–1970.

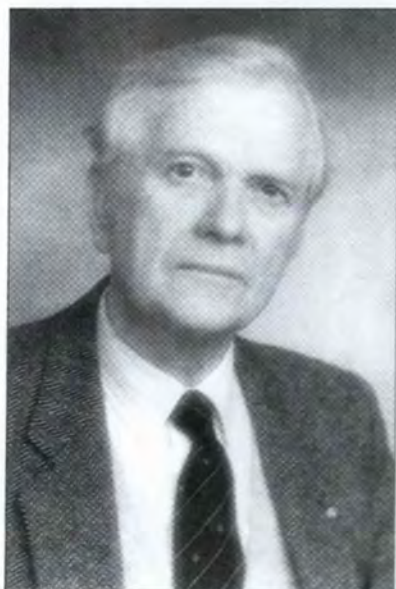
Skipsreder Thomas Dahl, 1970–1978.

Skipsfører Finn Salvesen, 1978–1982.

Skipsreder Per Bjørn-Hansen, 1982–1989.

Skipsfører Baste Matre, 1989–

Bestyrere

Bestyrer Hjalmar Jost, 1907–1910.

Bestyrer Sophus Olsen, 1910–1915.

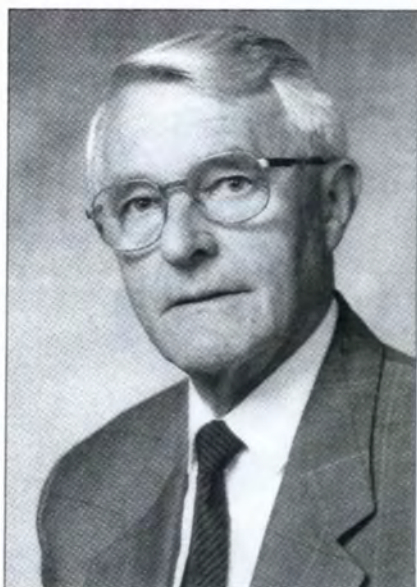
Bestyrer Berh. Gjertsen, 1915–1932.

Best. Petter Ingemann Thomassen, 1932–1948.

Johanne Helene Thomassen, 1948–1964.

Paul Berrefjord, 1964–

Etablert som stiftelse

Et resultat av den styrkede økonomi ble drøftelser i styret om Sjømannshjemmets fremtid samt disponeringen av akkumulert kapital. På vegne av Oslo Sjømannssforening tok sjøkaptein Aage M. Olsen disse spørsmål opp i brevs form med Oslo Rederiforening som først hadde tatt saken opp. Dette resulterte i en mer intim kontakt enn tidligere mellom styrerepresentantene fra de to foreninger. På styremøte 8. desember 1988 ble det også referert til denne kontakt, med tanke på å drøfte hjemmets fremtid. Det ble her vedtatt å oppnevne et arbeidsutvalg, bestående av fire personer, sammensatt av to representanter fra hver av de to foreninger. Utvalgets oppgave skulle være å tilrettelegge en drøftelse av hjemmets fremtid. Styret vedtok å godkjenne en slik fremgangsmåte.

Aage M. Olsen og Henry Tschudi ble valgt til å representere Sjømannshjemmets styre i utvalget, Andreas Mithassel og Bertil Sandlien til å representere henholdsvis Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannssforening. Advokat Willem Gram, Oslo Rederiforenings tidligere sekretær, tilbød seg å være utvalgets sekretær og juridiske rådgiver.

Det ble i et senere styremøte drøftet muligheter for salg av gården Tollbodgaten 4, noe det var delte meninger om. Det ble på styremøte 16. mai 1989 bestemt at Aage M. Olsen skulle ta kontakt med konsulentfirmaet OPAK for en taksering av eventuell markedspris for Tollbugaten 4.

Man kan vel med andre ord trygt si at Sjømannshjemmets gård, ved institusjonens 100 års jubileum, presenteres i god stand og derfor selvsagt representerer en stor verdi. Imidlertid har man jo i høy grad fått føling med det langt strammere eiendomsmarkedet enn før. Man har i lengre perioder hatt flere kontorleigheter stående ledige og har i flere tilfeller måttet redusere leien som fra før av var betraktet som meget rimelig. Styret håper selv-

Spisesalen i Sjømannshjemmet har et smakfullt interiør hvor dagslyset slipper inn, og med maritime motiver på veggene.

følgelig på at markedet etter hvert vil bedre seg, men man er forberedt på at dette kan ta tid.

OPAKs vurdering av gårdens markedsverdi forelå etter kort tid, og det ble i påfølgende styremøte besluttet å stille et eventuelt salg av Tollbugaten 4 i bero. Selvsagt håper man at norske sjøfolk etter hvert igjen skal utgjøre en større del av bemanningen på norsk-flaggede skip og derved få innflytelse på eiendomsmarkedet for Sjømannshjemmets vedkommende. Styret mente derfor at det ikke var aktuelt å drøfte salg av eiendommen på dette tidspunkt.

Man var imidlertid enig i styret om at vedtektene burde endres, og da spesielt formålsparagrafen. Styret fant det lite formålstjen-

Gjestenes oppholdsrom er hovedsakelig utstyrt med dobbeltsenger og enkel møblering, mens fellesrommene er stilfullt møblert.

Kong Neptun med sine fire havhester pryder den ene vegg i spisesalen og vitner om at Oslo Internasjonale Sjømannshjem er godt forankret i den maritime tradisjon.

lig å akkumulere store beløp, uten at disse kom til nyttig anvendelse. Man ønsket en endring som ville gi Styret adgang til å bevilge midler av Sjømannshjemmets overskudd til nærmere spesifikerte formål til sjømannsstandens og norsk skipsfarts beste.

Disse spørsmålene ble inngående drøftet i flere møter i den oppnevnte komité der advokat Willem Gram tilrettela møtene og generelt gjorde tjeneste som juridisk rådgiver og sekretær. Resultatet av styrets og den oppnevnte komités rådslagning, med bistand av advokat Grams juridiske rådgivning og konsultasjoner med myndighetene, ble da at Oslo Internasjonale Sjømannshjem ble etablert som en stiftelse. De foreslåtte vedtektsendringer ble godkjent av styrene i Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening.

De nye vedtekter lyder som følger:

LOVER for Oslo Internasjonale Sjømannshjem

(Hvori er inkorporert
Hjelpefondet, Jensens Legat, Gavefondet
og Hans Albert Grønns Legat)

Godkjent av styret i:
Oslo Sjømannsforening 26.2.1991
Oslo Rederiforening 23.4.1991

§1

Oslo Internasjonale Sjømannshjem er en selvstendig institusjon som er stiftet ved frivillige gaver. Dato for stiftelsen er 1. februar 1892. Grunnkapitalen utgjør pr. 1.1.1991 kroner 1.000.000 og skal være urørlig.

§ 2

Sjømannshjemmets formål er å skaffe sjømenn under deres opphold i Oslo kost og losji til rimelig pris samt være sjøfolk og rederier til assistanse.

Under forutsetning av at institusjonens årsregnskap viser overskudd som tillater utbetaling, kan styret beslutte å yte økonomisk støtte til trengende sjøfolk og til spesielle formål av interesse for sjømannstanden eller skipsfarten, ifølge retningslinjer godkjent av Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening.

§ 3

Utdelinger iflg. § 2, 2. ledd skal normalt ikke overstige 90 prosent av det disponible overskudd, idet resten tillegges egenkapitalen – grunnkapitalen eller frikapitalen – etter styrets nærmere bestemmelse. Tildeling av enkeltbeløp på over 500.000 kroner skal godkjennes av styrene i Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening.

Av opparbeidet egenkapital pr. 31.12.1990 skal styret ha anledning til å anvende et beløp inntil 5.000.000 kroner til ekstraordinære utdelinger. Eventuelle senere utbetalinger av oppspart kapital må godkjennes av styrene i Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening.

§ 4

Sjømannshjemmets styre består av fire medlemmer og to varmenn hvorav Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening hver velger to styremedlemmer og en varamann. Styret velger selv sin formann og viseformann.

Av styrets medlemmer fratrer årlig de to som har fungert lengst, med ett medlem fra hver av de nevnte foreninger. De fratrede kan gjenvelges.

Sjømannshjemmet forpliktes ved underskrift av formannen eller to av styrets medlemmer i forening.

Styret avholder møte så ofte styrets formann finner det påkrevet eller når et av styrets medlemmer forlanger det. Over styrets forhandlinger føres protokoll. Ved stemmelikhet gjør formannens stemme utslaget.

§ 5

Sjømannshjemmets daglige forretninger ledes av en bestyrer som ansettes av styret med gjensidig oppsigelsesfrist på seks måneder. Bestyreren ansetter hjemmets funksjonærer eventuelt etter samråd med styret.

Bestyreren utfører og påser overholdt de av styret fattede bestemmelser. Bestyreren er ansvarlig for hjemmets regnskapsvesen og har forøvrig å rette seg etter den instruks styret har fastsatt.

§ 6

Sjømannshjemmets regnskaper avsluttes hvert år pr. 31. desember og føres særskilt for hjemmet og gårdens drift. Regnskapene skal revideres av en statsautorisert revisor ansatt av styret som også bestemmer hans lønn.

§ 7

Årsberetning samt regnskap med revisors beretning sendes hvert år til Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsförening. Eventuelle bemerkninger til beretning og regnskap blir å behandle på første styremøte.

§ 8

Forandring av lovene kan foretas av det til enhver tid fungerende styre, men enhver forandring må godkjennes av Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsförening. Det samme gjelder endringer i de i § 2 nevnte retningslinjer.

Forslag til forandring av lovene kan innsendes av medlemmer av de to foreninger og må av styret opptas til behandling når forslaget er undertegnet av minst 10 medlemmer fra hver forening.

§ 9

Skulle Oslo Internasjonale Sjømannshjem av en eller annen årsak opphøre med sin losjivirksomhet og eiendommen Tollbugt. 4 bli solgt, blir salgssummen sammen med den øvrige kapital å omdanne til et fond. Avkastningen av fondet blir å anvende til beste for trengende sjømenn og spesielle formål i medhold av lovenes § 2. Fondets navn skal være Oslo Internasjonale Sjømannshjems

Fond og skal bestyres av det av Oslo Rederiforening og Oslo Sjømannsforening valgte styre.

§ 10

Nærværende lover trer i kraft fra og med 1. juli 1991. Fra samme tidspunkt oppheves de gjeldende lover av 4.2.1939 samt øvrige legatbestemmelser.

Oslo, den 18. juni 1991

Styret i Oslo Internasjonale Sjømannshjem i jubileumsåret 1992 viser i øverste rekke fra venstre: skipsreder Henry T. Tschudi, sjøkaptein Baste Matre (formann), sjøkaptein Aage M. Olsen, skipsreder Arthur H. Mathiesen, sittende fra venstre: skipsreder Andreas Mithassel, sivilingeniør Bertil Sandlien.

RETNINGSLINJER

**for styret i Oslo Internasjonale Sjømannshjem ved
utdelinger av midler til spesielle formål som inngår
under lovenes § 2, 2.**

Vedtatt på Oslo Internasjonale Sjømannshjems styremøte
18.6.1991 av Oslo Rederiforening 23.4.1991 og Oslo
Sjømannsforening 26.2.1991,

1.

Tilskudd til sjømannshjem, aldershjem og andre institusjoner
som ivaretar krigsseilere og/eller andre norske sjøfolks generelle
velferd evnt. i enkelte tilfeller deres etterlatte.

2.

Økonomisk bidrag til arbeidsløse eller pensjonerte norske sjøfolk
eventuelt deres etterlatte.

3.

Bidrag i utdannelsesøyemed for norske sjøfolk og utenlandske
sjøfolk som har gjort norsk skipsfart til levevei og andre personer
som utdanner seg til maritime yrker til sjøs eller på land ved:

- a.* Gratis opphold eller til redusert pris på Sjømannshjemmet
under skolegang i Oslo.
- b.* Stipend til lovende elever
- c.* Tilskudd til trengende, elever ved sjømannsskolene
- d.* Tilskudd til sjømannsskoler og skoleskip

4.

Bidrag til forskning og arbeid vedrørende sjøfolks sikkerhet,
helse, arbeidsforhold og arbeidsmiljø ombord.

5.

Bidrag til Sjømannsmisjonen, Norsk Selskap til Skibbrudnes Redning og andre hjelpeorganisasjoner eller foreninger med maritimt tilsnitt, Norsk Sjøfartsmuseum, polarskipet "Fram" eller andre lignende tiltak relatert til norsk skipsfart.

Styremedlemmer

1892 – 1992

Rosendahl, M	Metodistprest, hjemmets stifter	1892-1904
Frølich, Th.	Hoffsjef	1892-1904
Antword, Rich.	Grosserer	1892-1903
Henrichsen, H.P.	Grosserer	1892-1901
Rustad, F.	Hoffsjef	1903-1908
Eger, E.	Grosserer	1901-1903
Børresen, J.	Admiral	1903-1908
Pettersen, P.A.	Generalkonsul	1903-1908
Thoresen, Otto	Skipsreder	1904-1908
Gørrisen, Willy	Skipsreder	1908-1910
Bryde, G.M.	Skipsreder	1908-1909
Lund, Harold	Sjømannsskolebestyrer	1909-1910
Klaveness, A.F.	Skipsreder	1909-1910
Eitrem, Chr.	Skipsfører/Direktør	1909-1910
Fearnley, Ths.	Skipsreder	1910-1910
Salvesen, G.J.	Skipsreder	1910-1912
Ditlev-Simonsen, O.	Skipsreder	1910-1912
Sørensen, G.	Skipsreder	1910-1914
Fossum, Johan	Sjømannsskolebestyrer	1914-1935
Olsen, Rudolf	Skipsreder	1914-1916
Schumann-Hansen, A.	Skipsfører	1915-1918
Thoresen, Ole R.	Generalkonsul/Skipsreder	1915-1918
Eitzen, Axel	Skipsreder	1916-1920
Mohn, A.O.	Skipsreder	1918-1930
Marcussen, Sam	Skipsreder	1920-1932
Christensen, Ivar An.	Skipsreder	1926-1926
Pedersen, Hans	Skipsreder	1926-1930

Leegaard, Axel	Skipsfører	1930-1945
Holtung, A.	Skipsfører	1936-1936
Bang, Thorolf	Skipsfører	1938-1963
Molvig, Aksel	Losoldermann	1939-1965
Mithassel, Reinh.	Skipsfører/Skipsreder	1939-1945 1957-1958
Tschudi, Felix	Skipsreder	1957-1966
Salvesen, J.	Skipsreder	1946-1957
Olsen, Aage M.	Skipsfører/Direktør	1957-1990
Dahl, Thomas	Skipsreder	1958-1978
Godager, Jan Bucha	Skipsreder	1968-1972
Ursin, Johs.	Skipsfører	1968-1970
Bjørn-Hansen, Per	Skipsreder	1980-1990
Salvesen, Finn	Skipsfører	1976-1982
Grimsgaard, H.Lough	Skipsfører	1976-1978
Tschudi, Henry F.	Skipsfører/Skipsreder	1982-1992
Mathiesen, Arthur H.	Skipsreder	1982-1992
Matre, Baste	Skipsfører	1986-1992
Sandlien, Bertil	Sivilingeniør	1986-1992
Mithassel, Andreas	Skipsreder	1988-1992

Sistnevnte fem personer samt Aage M. Olsen er med i styret i jubileumsåret, enten som faste styremedlemmer eller varamenn.